

dan; al dat hij, zulken afdruk nadrukkende, de wet overtreedt en alzo strafbaar wordt, toch ten minste op eene regtmatische wijze in het bezit van den hem tot voorbeeld strekkenden afdruk. Diegeen, daarentegen, die, zonder daartoe het regt te bezitten, eenen *eersten* druk van een *nog niet gedrukt*-boek, dat is van een *handschrift*, zoude bewerkstelliging, dient wel door ontvreemding of werkelijken diefstal in het bezit geraakt te zijn, van dat hem tot voorbeeld voor zijnen druk strekkende handschrift; eene omstandigheid, waardoor wel zeker de misdaad op eene geheel andere wijze dan bij den wezenlijken nadruk wordt gequalificeerd.

Voor het overige gaat de op Fransche leest geschoeide wet, gelijk mede in het gedachte werkje, bladz. 177, 178, gezegd wordt: « de palen van eene billijke waarborging te buiten, wanneer zij (art. 4) den *nadruk*, behalve eene boete van niet minder dan honderd en niet meer dan duizend gulden, ten behoeve der algemeene armen van de plaats, waar de nadrukker woont, en verbeurte van alle binnen het Rijk voortvanderhande nog onverkochte afdrucken van den nadruk, ten voordeele van den eigenaar van den oorspronkelijken druk, nog buitendien straf met de betaling van de waarde van twee duizend exemplaren, te berekenen naar den boekverkoopersprijs. Bij den nadruk, of den onwettigen inval in eens anders kopijregt.» (zoo lezen wij daar verder,) « is tweederlei in aanmerking te nemen, eensdeels het *misdrif* (*délit*), waardoor de rechten der maatschappij in het algemeen geschonden worden, en hetwelk zij met eene geldboete strafte, anderdeels de daardoor te weeg gebragte *benadeeling* van den wettigen eigenaar, voor welken dezen wel zeker eene vergoeding toekomt, doch geene zoodanige *voordeling*, dat het daardoor voor hem wenschelijk zoude zijn, alle zijne kopijen te zien nadrukken.» Hierbij is namelijk in aanmerking te nemen, dat de schadevergoeding, ten bedrage van twee duizend exemplaren, wel niet onredelijk mag zijn voor Frankrijk, waar van menig werk eene nog grootere oplaag geschiedt, maar dat bij ons telande meestal bij de oorspronkelijke uitgaven slechts 500 of 750 exemplaren worden opgelegd, gelijk ook bij de vroegere vaderlandsche verordeningen, als die van den 3. Junij 1803, behalve de verbeurte van de onverkochte exemplaren van den nadruk, de vergoeding ten voordeele van den eigenaar van het kopijregt, op de waarde van twee honderd en vijftig, en bij het besluit van 24 Januarij 1814, op die van drie honderd exemplaren verkoopprijs bepaald was.

Wij beschouwen den nadruk als eenen schandelijken roof. *Quand on contrefait les productions d'un auteur*, zegt MERLIN, (*Répertoire*, tome VI, au mot contrefaçon, p. 263,) *on commet contre lui le fruit de ses veilles et de ses travaux. Ce crime est même plus qualifié que ne le serait celui d'un homme qui, s'étant introduit chez son voisin, en aurait enlevé les meilleurs effets. La raison de la différence est que, dans ce dernier cas, on peut inculper de négligence celui qui laisse entrer un voleur dans sa maison, et que, dans le premier cas, le vol est d'une chose confiée à la foi publique.* Zoo vindt men ook zeer gestrenge strafbepalingen daartegen uitgesproken; bij arrest van den Franschen staatsraad van den 27. Februarij 1682, *lijfstraf*, die echter door een edict van 1688 enkel op de herhaling van het misdrif, doch alsdan met bijgevoegde *vervallen verklaring van het geldregt* toegepast, en alzo ook bij art. 109 van het reglement van den 28. Februarij 1723 behouden werd. Bij de verordening van den 30. Augustus 1777 werden, onverminderd schadevergoeding des eigenaars, de nadrukker en de boekverkooper, bij wien afdrucken van den nadruk zonder gevonden worden, voor de eerste maal, bestraft met eene geldboete van zes duizend franken, en voor de tweede maal, met gelijke boete en *onbekwaam verklaring tot uitoefening van hun beroep*; waarop nog bij nader arrest van den 30. Julij 1778, de eigenaars van met privilegie gewaarborgde werken (men kende toen nog geen ander kopijregt,) geregtigd verklaard werden om het misdrif van den nadruk, door middel van klage en informatie, te vervolgen. Bij het provinciaal besluit van Holland, van den 8. December 1796, (de eerste Nederlandsche verordening, die een ander kopijregt dan dat van het privilegie erkende,) werd, wel is waar, de nadrukker voor de eerste reize enkel met confiscatie van alle de nog voorhanden zijnde exemplaren en de betaling van de waarde of het beloop der reeds verkochte bedraagd, doch daarbij, voor de tweede reize, gevoegd het *verbod om den boekhandel uit te oefenen*. En de publicatie van het Staatsbewind der Bataafsche Republiek, van den 3. Junij 1803, (de eerste algemeene Nederlandsche wetsbepaling op dit stuk,) versterkte de bedreiging in dierzelve voege: « voor de eerste reize confiscatie van alle binnen deze Republiek nog voorhanden zijnde ongedebiteerde exemplaren van den nadruk, en het beloop van 250 exemplaren van den eersten druk, te berekenen naar den verkoopprijs, beide ten profijte van den eigenaar van den oorspronkelijken druk; voor de tweede reize, daarenboven eene som, ten bedrage van 500 exemplaren van den eersten druk, de eene helft voor de armen der plaats en de wederhelft voor den geregtelijken aanklager, die *calangeert*, en, voor de derde reize, boven en behalve dien *BANNISEMENT* buiten het territorium der Bataafsche Republiek.»

Le législateur ayant ainsi voué à l'infamie les contrefacteurs, zoo MERLIN zegt, l. c. pag. 264, is gewis aan onze laatste wet, (van 25. Januarij 1817,) geene te groote gestrengheid te verwijten, met betrekking tot die bepaling, waardoor verklaard wordt, dat de nadrukker, bij herhaling, naar de omstandigheden, *onbekwaam zal kunnen verklaard worden, om in het vervolg het beroep van boekdrukker of verkooper te kunnen uitoefenen, onverminderd de straffen, welke tegen verovalsching bij de algemeene wetten zijn of mogten worden gestatueerd.* Ook op de geldboete, niet te boven gaande de som van 1000 en niet minder dan 100 gulden, ten behoeve van de algemeene armen van de woonplaats des nadrukkers, zal te minder aan te merken zijn voor de Nederlandschen boekhandel, bij welken (verg. het vroeger aangehaalde werkje, bladz. 122,) de algemeene meening, in dit geval zelfs de wet vooruitgaande, steeds op den nadruk, zelfs wanneer geene wet dien verbod, met *minachting* heeft nedergezien, zoo dat voornamelijk boekhandelaren zich zouden geschaamd hebben zich daartoe te verledigen, en geringere bij hunne beroepsgeooten niet genoegzame medewerking tot den verkoop vonden, om het gehoopte groote voordeel te erlangen. Maar het is de, voor ons land ontevredig groote, vergoeding, welke wij schadelijk achten, indien, gelijk hierboven aangehaald, daaruit in de meeste gevallen van den oorspronkelijken eigenaar eene wezenlijke *bevoordeeling* moet ontstaan, waardoor baatzucht hem kan nopen, om, verre van eenen nadruk van eene zijner kopijen, in dezelfde eersten aanleg, zoo hij daarvan kennis mogt hebben, te stuiten, veelmeer de bewerkstelliging van zulken nadruk zijdelings te bevorderen.

Het dezer dagen door de heeren BLUSSÉ EN VAN BRAAM, tegen den heer BREST VAN KEMPEN te Brussel, gevoerde regtsgeging, zoude, waren er tot den aanleg eenige redelijke termen geweest, in dit en meer andere opzichten, punten hebben doen voorkomen, welke beslissing, bij de onvolledigheid der wet, bedenkelijk hadde kunnen zijn.

In de eerste plaats. De verordening van 1796 deed het kopijregt enkel van eenen *boekverkooper* uitgaan: « wanneer eenig boekverkooper, in deze provincie een origineel werk uitgeeft, » enz. De publicatie van

1803 zeide, *beter*, « wanneer IEMAND in de Bataafsche Republiek, » enz. En het besluit van 24 Januarij 1814, insgelijks: « Elk die een oorspronkelijk werk uitgeeft, waarvan hij het regt van kopij als opsteller, of « ANDERZINS, wettig bezit, » enz. Het besluit van den 23. September van het zelfde jaar, daarentegen, alleen voor het gouvernement van Belgie genomen en alzo de Fransche wetsbeginselen volgende, erkent geen kopijregt anders dan van den *Schrijver*: « Elk schrijver van een origineel werk, verkrijgt het uitsluitend regt, » enz. Eindelijk is mede, in de algemeene wet van 1817, in plaats van het Nederlandsche begrip van *« iemand, die het kopijregt als opsteller of anderzins bezit, »* wederom het Fransche, van den « den AUTEUR of regtverkriggenden » gesteld.

Wij hebben hier niet te spreken van de, hier te lande, doorgaande *gewoonte*, waardoor gewis meer dan negen tienden van alle uitkomende werken voor rekening eens boekverkoopers, en niet als het eigendomeens schrijvers, worden uitgegeven; wij hebben ons voor dit oogenblik enkel te houden aan de, door de heeren BLUSSÉ EN VAN BRAAM ingeroepene wet van 1817. Naar die wet is de auteur de *oorspronkelijke eigenaar*. Niemand vermag, zonder daartoe van hem het regt te hebben verkregen, zijn werk, het zij geheel of ten deele, verkort of verkleind, in welken vorm of inkleeding ook, zelfs niet in eene andere taal overgezet, in het licht geven. Maar hoe nu, wanneer iemand verlangt, hetzij eene nieuwe uitgave van het geheel, hetzij eene verkorting of omwerking of vertaling van een met eens schrijvers naam in het licht gekomen werk ter pers te doen leggen? Beweegredenen van eigen of ook van algemeen belang kunnen hem daartoe nopen. Wiens toestemming heeft hij dan te vragen? Kan hij, tot dat einde, in de wettelijke presumpctie van het eigendom, zich tot iemand anders wenden dan tot degenen dien hem de wet als oorspronkelijken eigenaar doet kennen? Behoort hij, of vermag hij te vermoeden, dat de schrijver reeds vroeger zijn regt bij uitsluiting heeft afgestaan? En zoo al ja, van wien kan hij dit dan met meerder zekerheid verneemen dan van den Schrijver, oorspronkelijken eigenaar; zelve? Maar hoe, indien zulk een Schrijver, ofschoon reeds zijn regt bij uitsluiting hebbende afgestaan, van dien afstand geene melding maakt, en integendeel zijne *toestemming* tot de nieuwe uitgave geeft? Gewis wordt des schrijvers eerste regtverkriggende daardoor in zijn regt bekort, doch, — en hieruit blijkt al weder het onvolledige der wet, — kan hij daarom zijn verhaal zoeken op den nieuwen uitgever, verkort, omwerker, vertaler, en dezen beschuldigen van de wet te hebben overtreden, terwijl hij zich integendeel stiptelijk aan hare letter heeft gehouden?

Ten anderen. Een nadruk is, naar de letterlijke betekenis des woords niet alleen, maar naar den wezenlijken aard der zaak, het *ontrentend* ter pers leggen van een gedrukt werk, en de roof bestaat daarin, dat de nadrukker zich ten koste slechts van den aankoop van eenen enkelen afdruk, in staat wil stellen om dezelfde winsten te doen, waartoe de eerste uitgever misschien zware kopijgelden heeft moeten betalen. Maar hoe, indien een boekverkooper, niet een exemplaar van een gedrukt werk, maar een *handschrift* koopt, waarvan hem de uitgave door eenen achtenswaardigen schrijver, (in dit bijzondere geval een hoogleeraar aan een koninklijk athenaeum,) wordt aangeboden, en indien, na de uitgave, mogt blijken, (wat evenwel hier het geval niet was,) dat dit handschrift slechts een *misdrif* was van een elders gedrukt werk? Ook hierdoor zoude gewis de eerste uitgever in zijn regt bekort worden; maar zoude met dit al de tweede uitgever wel met reden te betichten zijn, van datgene te hebben bedreven wat het constitutieve uitmaakt van den nadruk? En, — zoo al ja, — behoorde de wet hem dan niet, althans zijn wederverhaal te verzekeren, op den hem misleid hebbenden afschrijver?

In het onderhavige geval, had de boekhandelaar BREST VAN KEMPEN, in September van het vorig jaar, uitgegeven een *Woordenboek voor de Nederduitsche Spelling, opgedragen aan den Hoogleeraar SIEGENBEEK, door G. LAUTS*. Bij het aanvaarden der uitgave van het aangeboden handschrift, had hij tevens inzage gehad van de deswege tusschen de heeren LAUTS EN SIEGENBEEK gevoerde briefwisseling, uit welke bleek, dat niet alleen de uitgave met voorkennis des laatstgemelden hoogleeraars stond te geschieden, maar dat zelfs de schrijver denzelven over zijne wijze van bearbeiding had geraadpleegd, en op onderscheidene punten daarvan 's hoogleeraars aanmerkingen en goedkeuring van eenige afwijkingen van de vroeger ingevoerde spelregelen had bekomen. Op het bescheiden verlangen des hoogleeraars, werd ook de voor het werk te plaatsen opdracht vooraf aan deszelfs inzage onderworpen. Bij de algemeene verzending, eindelijk, werden door den uitgever (BREST VAN KEMPEN), eenige exemplaren aan BLUSSÉ EN VAN BRAAM, even als aan andere boekhandelaren, in commissie gezonden.

Bij zulken staat van zaken, en te meer nadien er eigenlijk slechts eene demonstratie *ad oculos* behoefde, mogt men verwachten dat het geding slechts eene spoedig afloopende klucht zoude zijn. Doch het is, reeds bij de eerste instantie, tot een drama van zeven bedrijven geworden, en wie weet of de auteur niet, even als IFFLAND op zijne jagers, een vervolg er op wil maken. Trouwens, er kwamen, zoo ten opzichte van den aanleg als van de bepleiting, tusschen beide, vooral van de zijde van den wel sprekenden advocaat des heeren BREST VAN KEMPEN, nog al eenige zetten voor, die nu en dan bij den toehoorder (zoo men hier spreekt) eenige *hilariteit* verwekten.

Eerste bedrijf. Dagvaarding van den heer B. VAN KEMPEN, om te compareren, ten einde *voor regt te hooren erkennen* dat (NB.) de uitgave van de *verhandeling over de spelling, door den hoogleeraar SIEGENBEEK, en van het Handwoordenboek des heeren P. WEILAND* een nadruk is, en dienvolgens te worden verwezen in de betaling eener som van tien duizend gulden, ten behoeve der heeren BLUSSÉ EN VAN BRAAM, als zijnde de waarde van twee duizend exemplaren, enz.

Tweede bedrijf. Verbeterde dagvaarding, in zoo verre niet de *Verh. over de Sp.* van SIEGENBEEK en het *Handwoordenb.* van WEILAND, maar het woordenboek van den heer LAUTS als nadruk werd beticht.

Derde bedrijf. Eerste regtdag. Uitsstel.

Vierde bedrijf. Tweede regtdag. Andermalig uitsstel verzocht van de zijde der *aanleggers*, hebbende derzelve advocaat eerst dien zelfden morgen een zeer gewigtig stuk, ter zake dienende, ontvangen, hetwelk hij nog moest resumeren. Men vernam tevens dat twee regtsgeleerden van Dordt stonden over te komen. De verweerder vermeende aan de zaak reeds moeite en tijdverlies genoeg gehad te hebben, en verzocht bevel tot pleiten. Uitsstel verleend, maar slechts tot één ure nanoens van den zelfden regtdag.

Vijfde bedrijf. Zelfde regtdag, (ten een ure.) Uitsstel van de zijde der regtbank, uit hoofde van andere ter rolle zijnde zaken.

Zesde bedrijf. Derde regtdag. Eisch van den aanlegger, bij monde van den advocaat STEVENS. Voor bewezen aannemende dat het woordenboek van den heer LAUTS een nadruk was, althans van een van beide der hierboven meergenoemde werken, doch niet wetende tegen welk van beide de verweerder zich zoude willen trachten verdedigen, had men, werd gezegd, *om niet te missen*, beide werken in den eisch begrepen. Conclusie als volgens de tweede dagvaarding. Repliek van den verweerder, bij monde van den advocaat VERBRUGGE. Deze betogde in de eerste plaats, uit vroegere en latere wetgevingen, het *onteerende* van het misdrif van nadruk, en de *minachting*, welke inzonderheid in de *Nv*

derlanden, zelfs bij stilzwijgen der wet; den nadrukker bij zijne beroeps- genooten te beurt viel, hiertoe onder anderen het hierboven genoemde, bij zijnen client zelven uitgegevene, werkje aanhalende. Dit bragt hem op de moraliteit der partijen. De heer BLUSSÉ, stemde hij gaarne toe, was een schatrijk man, wien het verliezen van eene instantie of ook appél weinig kon deeren. Doch de heer BRÉST VAN KEMPEN, hier van een onteerend misdrijf, van roof van eens anders eigendom beschuldigd, was een braaf man, als zoodanig sedert zijne nederzetting alhier, bij een ieder geacht; ook, als licentiaat in de regten, geenszins voor zoo onkundig te houden, dat hij niet zonde geweten hebben welke de regten des boek- handels waren. Het was zijn oogmerk niet, vervolgde de heer VERBRUGGE, eenig middel van *chicane* te bezigen; anders kon hij naar het bewijs van het eigendom der heeren BLUSSÉ vragen, waartoe niet anders dan eene schriftuur zonder dagteekening of jaartal was ingeleverd. Maar of- schoon hij voor zich dus los weg het eigendomsregt der heeren BLUSSÉ op de door hen genoemde werken wilde aannemen, achtte hij den advocaat van partij niet bevoegd, van even los weg over een feit, als bestaande voort te redeneren, zonder eenig bewijs voor dat feit bij te brengen. Doch dit feit bestond in geenen deele; er was zelfs geen zweem of schijn van. Ware het woordenboek van den heer LAUTS zelfs met reden, des neen, eene *compilatie* of *copy* van onderscheidene andere werken te noemen, dan nog zoude te bewijzen moeten zijn: « *que cette copie fût purement matérielle, que les parties copiées eussent été rassemblées et enchaînées les unes aux autres, sans que cette réunion eût exigé ni science, ni discernement, ni intelligence,* » gelijk bij het Fransche hof van cassatie (en de Fransche jurisprudentie, kwam te eerder te pas bij onze op Fransche leet gescheide wet,) een gewezen vonnis daarom vernietigd werd, omdat het zonder de hier bijgebrachte beweegreden, een werk voor nadruk had erkend, en zulks, dewijl, volgens het *considérant* van het arrest van cassatie, het kopijregt zich uitstrekt: « *aux recueils, aux compilations, et autres ouvrages de cette nature, lorsque ces ouvrages ont eu pour objet leur exécution LE DISCERNEMENT DU GOÛT, LE CHOIX DE LA SCIENCE, LE TRAVAIL DE L'ESPRIT; lorsqu'en un mot, loin d'être la simple copie d'un ou de plusieurs autres ouvrages, ils ont été fait à la fois le produit de conceptions étrangères à l'auteur et de conceptions qui lui ont été propres, et d'après lesquelles l'ouvrage a pris une forme nouvelle et un caractère nouveaux.* » (te vinden bij MERLIN, Répertoire, tome VI, p. 278.) Maar het werk van den heer LAUTS was een oorspronkelijk werk, het werk van eenen geleerden met het onderwijs der taal aan het Koninklijk Athenaeum belast, en schrijver van onderscheidene taalkundige werken; hij had, met voor- kennis en goedkeuring van den hoogleeraar SIEGENBEEK een woordenboek voor de spelling gemaakt, ingerigt naar de behoefte der zuidelijke pro- vincies, gelijk de heeren SIEGENBEEK en WEILAND, dit in der tijd naar de toenmalige behoefte gedaan hadden. De advocaat las hierop eenige zinsneden voor; uit de briefwisseling van den heer LAUTS met den heer SIEGENBEEK; (welke door partij werd overgenomen,) en trad voorts in eene breede wetenschappelijke uiteenzetting van het verschil, in den aan- leg en de bearbeiding van beide werken, (die wel, zoo men zegt, *klonk als eene klok*, maar niettemin slechts voor de zeer weinige tegenwoor- dige letterkundigen belangrijk was.) Wat overigens het punt van regten betrof, zelfs de nadruk te erkennen zijnde, des neen, beweerde de heer VERBRUGGE, moeten de aanleggers niet ontvankelijk zijn om zich te fua- deren op de wet van 1817, (welker onbelmatigheid hij tevens met een woord aanroerde,) als zijnde hun regt onder beheersching der wet van 1803 verkregen. Conclusie tot ontzegging van den eisch met de kosten, en retourne eisch tot schadevergoeding wegens de onteerende betichting, ten bedrage van duizend gulden, aan te wenden tot begiftiging van de kolonie *de 1798*.

Op verzoek van den advocaat des aanleggers, na eenige wederspraak, uitstel tot eenen volgenden regtdag.

Zevende bedrijf. Vierde regtdag. Antwoord van den advocaat der aanleggers. De heer STEVENS beweerde de identiteit van het nieuwe woordenboek met de beide vroegere daarin, dat alle de woorden van dat van den heer LAUTS, ook, hetzij in dat van den heer SIEGENBEEK, hetzij in dat van den heer WEILAND te vinden waren. Ook van zijne zijde de Fransche jurisprudentie inroepende, voerde hij uit de *Questions de Droit* van MERLIN een vonnis aan, waarbij eene nieuwe uitgave van het *Dictionnaire de l'Académie*, hoewel met 20,000 woorden of phrases vermeerderd, als nadruk verwezen werd. Voorts sprak hij van het ge- ding wegens de geographische werken van MALTEBRUN en van FINKERTON, waarbij aan den uitgever der laatste, alleen omdat in de eerstgemelde onderscheidene artikelen met weinige of geene verandering waren overge- nomen, eene beduidende schadevergoeding was toegekend. Hij trachtte verder de uitgave van het woordenboek van den heer LAUTS te doen voorkomen als niets anders zijnde dan eene nieuwe uitgave van het woer- denboek voor de spelling van den heer WEILAND; de heer LAUTS, zeide hij, vertoont zich zelfs niet eens als schrijver, maar als *opdrager* slechts; er staat, namelijk, *opgedragen aan den hoogleeraar SIEGENBEEK*, door G. LAUTS; de koper meent dus een woordenboek van, hetzij den heer SIEGENBEEK, hetzij den heer WEILAND te aanvaarden. De heer STEVENS zag daarin als het ware eene speculatieve kunstgreep, even als men hier ter stede op een uilhangbord, achter den naam des tegenwoordigen eige- naars, met *kleine letters* leest *SUCCESSEUR DE* en vervolgens met *grote letters* CANOBY PHARMACIEN DE LA COUR. Hij beijverde zich vervolgens om de mogelijke exceptie te bestrijden, welke partij welligt zonde willen gronden op den vrijdom van druk, door de wet aan alle *schoolgoed* toe- gekend; hierbij op zijne beurt oordeelende, dat de wet van 1817 niet in alle opzichten naar de letter moet worden opgevat, beweerde hij dat alle werk van wetenschap of kunst des noods onder schoolgoed konde gere- kend worden, als zeker op de eene of andere wijze tot schoolgebruik kan- nende strekken. (De heer VERBRUGGE zeide hierop, dat hij geenszins voortnemens was om zich van deze, noch eenige andere dergelijke excep- tie te bedienen.) Eindelijk beweerde de heer STEVENS de toepasselijkheid der wet van 1817, uit hoofde dat de overtreding in het jaar 1827, onder de beheersching der wet, geschied was. Concluderende als te voren.

Dupliek van den advocaat des verweerders. De heer VERBRUGGE, hul- de doende aan de uitgewrochte dingtaal zijns amptgenoots, meende even- wel zijn systeem van de toepasselijkheid der wet van 1817 op eenen ge- pretendeerden nadruk van een in 1812 of 1806 uitgegeven werk, aan eene vergissing te moeten toeschrijven, nadien het hier zake was van een inbreuk op een onder de wet van 1803 verkregen regt van eigendom, aan hetwelk eene latere wetgeving niet kon toe of afdoet. Hij liet voorts niet onopgemerkt, dat zijne vroegere taalkundige uiteenzetting van het verschil onbeantwoord was gelaten, en merkte aan, dat, indien het ge- noeg kon zijn aan te voeren, dat alle woorden van het eene woorden- boek ook in de andere te vinden waren, wel zeker alle nieuwe woorden- boeken niet anders dan nadrukken zouden zijn, en aldus ook WEILANDS groot woordenboek een nadruk van MEIJERS woordenschat, KILIAAN, HALMA, SEWEL enz. Niet gelukkig gekozen vond hij de voorbeelden uit de Fransche jurisprudentie; in het eerste geval, namelijk, was de voor nadruk erkende uitgave wel eene ongelijk verbeterde, en in dit opzigt nieuwe, bearbeiding geweest, maar de inbreuk op het eigendomsregt had

bestaan in de *usurpatie van den titel*, nadien men het werk den naam had gegeven van *Dictionnaire de l'Académie, nouvelle édition*; ook in de nieuwe woordenboeken van LAVEAUX en BOISSE, immers, kwamen alle de woorden voor van het *Dictionnaire de l'Académie*, zonder dat iemand die werken deswege van nadruk had beticht. In het tweede geval, was er *plagiaat*, maar, volgens de regterlijke uitspraak, geen NADRUK ge- weest. Wat den titel van het, bij zijnen client, uitgegeven woorden- boek betrof, moest hij opmerkzaam maken op de *punt-comma* achter den naam SIEGENBEEK geplaatst, gelijk hij tevens, met het boek in de hand, deed zien dat de naam van G. LAUTS veel grooter was dan die van den HOOGLERAAR SIEGENBEEK. Persistierende enz.

Vijfde regtdag. Conclusie van het openbaar ambt, strekkende tot verklaring dat er geene termen waren om de uitgave van het woorden- boek van den heer LAUTS voor eenen nadruk te erkennen.

Zesde regtdag. Vonnis, waarbij de aanleggers hun eisch ontzegd, en zij voor alle schadevergoeding verwezen werden in de kosten.

Allezins verwacht was dit vonnis, niet alleen door elk die de dingtalen gehoord had, maar evenzeer bij elken bezitter van het woordenboek van den heer G. LAUTS. Maar hoe bleek al wederom, behalve nog in de reeds hierboven gedachte punten, de onvolledigheid der wet? Gesteld, de nadruk ware erkend geworden, welke wet ware dan toepasselijk geweest, die van 1803 of die van 1817?

De aanleggers hun eigendomsregt onder de beheersching van de wet van 1803 verkregen hebbende, schijnt het duidelijk, en ook overeenkom- stig een in het jaar 1807 door vijf regtsgeleerden gegeven advies, dat zij hun schadevergoeding alleen naar de termen der wet konden eischen. Maar de nadruk ware toch ook tevens eene, in het jaar 1827 begane en dus aan de wet van 1817 posterieur, overtreding geweest, naar welke het openbaar ambt eene geldboete hadde moeten eischen. Hier schijnt wederom even duidelijk dat, te dien opzichte, alleen die penale wet kon werken, onder welker beheersching het feit bedreven was.

Gesteld ook, geen nadruk, noch kopij, noch compilatie of wat dies meer zij, maar een geheel oorspronkelijk werk, wordt uitgegeven, doch onder den titel van een reeds bestaand? Hier zal wel onbetwistbaar misleiding van het publiek, bekorting van een eigendomsregt zijn; maar is het *duidelijk* uit welke wetsbepaling daartegen te ageren ware. Moge men al zeggen, het nadrukken van eenen titel is een nadruk van een gedeelte van een vroeger werk, en gevolgelijk nadruk; de *usurpatie van den titel* kan zich ook op andere wijzen voordoen. Hoe, indien men een werk uitgeeft, onder eenen geheel nieuwen titel zoo men wil, maar met den naam van eenen auteur die er geene kennis van draagt? Wel zeker, hoe men het neme, misleiding van het publiek, en onregtmatic bedrijf jegens zoodanigen auteur; maar levert de wet van 1817 dezen wel eenig middel tot schadevergoeding op?

Moet men ook niet wederom deze dagen in de dagbladen lezen, dat een schrijver, wegens een artikel, dat *nigmand kent*, beschuldigd is van oneenigheid enz. onder de ingezetenen gezind te hebben? Zeer zeker moet het welgezinde lieden dikwijls belgen de *betreftlijkheden* meer en meer te zien vermenigvuldigen, tot welke een geest van *betreftlijkheden* of ook enkel van ligtvaardige schrijflust de tot edeler doel strekkende drukkers kan misbruiken. Maar even daarom zouden deze wenschen, dat de noedige voorzieningen gemaakt wierden voor eenen bestendigen toestand, en niet behoefden te worden afgeleid uit hetgeen noodig heeft kunnen zijn in een tijdsgerucht, dat niet meer bestaat, en, zoo te wenschen en te hopen is, niet meer bestaan zal.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

- Den 16. April 1621, kwam LUTHER te Worms.
- Den 16. dito 1788 stierf G. L. LE CLERQ, Graaf de Buffon.
- Den 17. dito 1711 overleed KEIZER JOZEFUS I, in wiens plaats Koning KAREL, onder den titel van KAREL VI, den troon beklom.
- Den 19. dito 1769 werd aan Zijne Hoogheid Prins WILLEM IV. het Opper-Directeurschap der Oost- en West-Indische Maatschappijen, naast door eenigen Stadhouder te voren bekleed, opgedragen, hetwelk den Prins in deze aanzienlijke lichamen groot gezag gaf.
- Den 17. dito 1825 is, bij eene ordonnantie van Z. M. den Koning van Frankrijk, het Fransch gedeelte des eilands *St. Domingo*, reeds sedert lang onder den naam van Republiek *Haiti* bekend, vrij en onafhank- lijk verklaard.

Bij den ondergeteekenden is voor de weduwen en weezen, te Middelharnis, we- der ontvangen.
Van P. B. f 5.60.
Van J. S., te Groningen, eene coupon van f 12.50.
Arnhem, den 16. April 1853.

H. H. DONKER CURTIUS.

ARNHEM, den 17. April.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal:
Den 16 April 2 El 6 Palm 6 Duim; gewassen 5 D. gevallen 0 D
Den 17 dito 2 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 5 D. gevallen 0 D

VERKOOP VAN PAARDEN MEST,
De HOOFD-ADMINISTRATIE der Afdeling Ku- rassiers No. 1, is voornemens op den twee en twintigsten April aan- staande, des middags ten 12 uren, aan het Bureau van den Kapitein Kwartiermeester van voornoemde Afdeling, te verkoopen: De P A A R D E N M E S T der troupes Paarden van het gedeelte der Afdeling, alhier in garnisoen, per paard en per dag, van af den eer- sten Mei tot den een en dertigsten December dezes jaars; op zoodanige voorwaarden als van heden af aan, op voornoemd Bureau ter lezing liggen.

Geene Biljetten zullen worden aangenomen, waarin den prijs in an- dere gebroekens dan honderdste deelen van Cents staan ingeschreven.
+ § + COMMISSARISSEN tot het daarstellen der
§ § Nieuwe Societeit *de Harmonie*, te Zwolle, zijn voorne- mens, om, onder nadere approbatie der gezamenlijke Deelhebbers in die Societeit, op Woensdag den 30. April dezes jaars, des middags ten 12 ure, ten huize van den Kastelein M U H L M A N, aan de Groote Markt aldaar, aan de minstaannemenden aan te besteden:

Het AFBREKEN der GEBOUWEN, door de Societeit, aangekocht van C. L. M U H L M A N en L. P A L M E R S, staande aan de Groote Markt te Zwolle, en het WEDER-OPBOUWEN van een Nieuw S O C I E T E I T S - G E B O U W.

Alles naar de Teekeningen en het Bestek, daarvan opgemaakt, die, van den 19. April af aan, ter visie zullen zijn bij den Mr. Timmerman J A N D E M U N N I N K, te Zwolle, door wien, als ook door den Stads-Architekt K L I N K E R T, informatien gegeven zullen worden en de aanwijzing zal geschieden.
Het Bestek zal, van den 19. dezer, ook ter lezing liggen te *Deventer* bij K. O N I N G S F E L D, in het Posthuis, en te *Kam- pep* in de *Stads Herberg*, voor de Brug.

Te Zutphen, in het Logement der Hollandischen Tuin,
 zullen, en wel, 's namiddags ten 2 ure, op Zaterdag
 den 26. April 1828, bij inzetting, en, op Zaterdag den
 10. Mei daaraanvolgende, bij finale toewijzing, verkocht worden:

1. Een HUIS en ERF, te Zutphen, op de Nieuwstad, V. 80.
2. Een STAAL in de Baggeroord aldaar, V. 205.
3. Een STAAL aldaar in de Spiegelstraat, V. 731.
4. Het ERVE en GOED *Gummelink*, onder *Brummen* en *Oeken*; (aan het Boerenhuis annex eene LANDPEERSKAMER, enz.)
5. De KATERSTEDEN *Slangewel*, ook in *Oeken* gelegen.
6. Een AKKERMAALSBOSCH, de Koeweide, onder *Voorst*, in *Noord Empe*.
7. De WEIDE, het *Haverlag*, in het *Duivensche Broek*.

Nader informatie te bekomen bij den Heer Mr. J. J. SCHLUJF, Notaris te Zutphen.

De Notaris P. WIEGAND, te Nijmegen, zal op Maandag den 12. Mei 1828, des namiddags ten 5 ure, in het Lokaal der Notarissen, in de Sibbedijkmakersgas, te Nijmegen, op hoogen doen inzetten, en op Maandag den 2. Juni daaraanvolgende aan den meestbiedenden verkoopen:
 1. Een zeer groot BOUWHOUW van ouds de *Dindensche Bouw* genaamd, bestaande in een groot BOERENHUIS, met SCHUUR, BERG, BAKHUIS, MOF, BOOMGAARD en 17 perceelen BOUW en WEELANDEN, met ingaders HOETGEWAS, te samen groot ruim 65 Bunders, gelegen onder *Oosterholt*, in den *Amste* van *Oven-Bosch*, door B. ROEGEN in den *Amste* bewoond wordende; voorts eene TIEND, van ouds de *Bronkhorsterland* onder *Oosterholt* genaamd, en dan nog eene ERFACHT van f 17, gaande uit de Hofstede van *ANDEAM* aldaar. Alles in 25 perceelen en massa, op het een en ander bij de aangeplakte Bijzetter breeder is omschreven.
 2. Een zeer groot gelegen HOESTEDEN, bestaande in een groot recht en ruim BOERENHUIS, voorts HOF, BOOMGAARD en BOUW- en WEELAND, met ingaders HOETGEWAS, van ouds de *Vosackers* genaamd, groot ongeveer 3 Bunders en 10 Rooden, gelegen onder *Oosterholt* aan den *Straat* en overigens omschreven langs de Bouwlanden van bovengezegden *Bouwhof*.

VERKOOPING

Eene HEEREN HUIZINGE, PAKHUIS en LEERLOOIJERY te Tiel, Provincie GELDERLAND.

De Notaris Mr. M. de MAN, resident te Cudenberg, zal, namens ziele *Principaal*, door het Ministerie van den Notaris D. de JONGH, resident te Tiel, op Vrijdag den 2. Mei 1828, des namiddags om elf uren, ten huize van de Weduwe A. van WESSEM, in het *Hollandsche Koffijhuis*, te Tiel, op hoogen doen inzetten en den 16. derzelve maand, des avonds om zes uren, bij M. ROESENK, in het *Heeren Logement*, te Tiel, finale verkoopen:

1. Eene HEEREN HUIZINGE, voorzien van twaalf kamers, als BOVENKAMERS, alle met behaagen, in drie KEUKEN, twee KELDERS en verdere COMMODITEITEN, OPENPLAATS en TUIN, groot PAKHUIS, sedert veertig jaren nieuw gebouwd, ingerigt tot eene Zeemtuwenrij, met zich daarbij bevindende MAARDENSTAL, alles aan en bij elkander staande en gelegen aan het Hoogenland binnen de Stad Tiel, om te aanvaarden 1. November 1828. — En
2. Eene LEERLOOIJERY met eene WERKLOOTS, bevattende twee WERKPLAATSEN en DROOGZOLDERS, hoog twee Verdiepingen, veertig LOOIKUIPEN, alsmede een TUIN met daarin staande TUINHUIS en KOEPEL, even buiten de Stad Tiel, om dadelijk te aanvaarden.

Die nadere onderrigting begeert adressere zich ten Kantore van voornoemde Notarissen; zullende de Veil-Conditie acht dagen voor den inzet, ten Kantore van den Notaris D. de JONGH, ter visie liggen.

Op nader te bepalen tijd en plaats zal in het openbaar geveild, en, naak genoege daarvoor geboden, definitief verkocht worden. Een, in de nabijheid eener Stad, in het Kwartier Zutphen, aan eene vischrijke Rivier, alleraangenaamst gelegen BUITENGEED, vrij van overstroming, een vrolijk uitzigt hebbende over Weiden, Korenvelden en Bosschen, waaronder tevens behooren onderscheidene BOEREN-ERVEN en DAGLUURDERS WONINGEN; zijnde dit Buitengeed voorzien van een kapitaal en modern HEERENHUIS, met een aantal ruime, behaagen en geplafonneerde KAMERS, alle van STOKPLAATSEN voorzien, een ruim VOORHUIS met MARMEREN VLOER, groote ZOLDERS, KELDERS en verdere GEMAKKEN, STALLINGEN voor Paarden en ander Vee, REMISE, BOUWHUIS en SCHUUR, wijders nigtstrekke TUINEN met een menigte exquisite VRUCHTBOOMEN, aangename WANDELINGEN en geëxteende vrije JAGT. Informatie hi omtrent, mits met gefrankeerde brieven, te bekomen bij Mr. Z. B. SIBNER en Mr. E. F. F. SPYKER, openbare Notarissen te Lochem.

Wordt bij dezen bekend gemaakt, dat de Veiling van de Atelike HAVENZATHE het *Overtaag*, gelegen tusschen de Steden Lochem en *Bonculo*, groot ongeveer 92 Bunders, is bepaald op Vrijdag den 23. Mei eerstkomende, en de finale verkoop op den 30. Mei daaraanvolgende, ten huize van de Wed. OUDENAMPSEN, binnen Lochem, beide dagen des voormiddags ten tien ure; zijnde al nog nadere informatien te bekomen bij H. J. THOMASSON, Burgemeester te Lochem.

De provisionele Sijndici in het Fallement van JACOB LEVY JACOBS, Koopman in Ellewaren te Arnhem, roepen bij dezen op deszelfs Crediteuren, om zich in Persoon of bij behoorlijk Gernagtigden binnen veertig dagen na dato voor hen te sistereen, om hun te verklaren uit welken hoofde en voor welk montant zij Schuldeisschers zijn, en hun derzelver bewijzen van schuldvordering te overhandigen of dezelve te deponeren ter Griffie van de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Arnhem, regtdoende in zaken van Koophandel, en voorts om op den een en dertigsten Mei 1828, des morgens ten elf ure, op een der Lokalen van het Oude Hof van Justitie te verschijnen, ten einde voor den Heer Regter-Commissaris over te gaan tot de verificatie der vorderingen, alles naar de bepalingen van art. 502 en 503 van het Wetboek van Koophandel. Arnhem, den 17. April 1828.

De Provisionele Sijndici,
 VISSCHER BOURICIUS,
 J. W. SCHIEF,

Een JONGELING, van de Protestantische Godsdienst, oud 26 jaren, ruim vijf jaren als eerste Klerk op een Notariaat, en Secretariaat werkzaam geweest zijnde, waarvan hij de beste getuigenissen, alsmede van deszelfs gedrag, kan produceeren, zag zich gaarne weder als zodanig geplaatst. Iemand hierop reflecterende, worden verzocht humane, B. van Franko, onder de Letters F. D., aan de Drukkers E. L. Q. N. van ZOOVEN, Boekhandelaars te Hertogenbosch, in te zenden.

De Ondergeteekende ontvangende eene versche Lading, allerbeste kwaliteit M. A. S. of K. A. L. K. is daardoor in staat gesteld een ieder naar genoegen en tot de civielste prijzen te kunnen bedienen. Arnhem, den 12. April 1828.

L. van OOT.

De Ondergeteekende berigt, dat hij eene versche Lading allerbeste M. A. S. K. A. L. K. heeft ontvangen, waarvan een ieder zich, tegen een zeer civiel gestelden prijs, kan voorzien. Arnhem, den 12. April 1828.

Twee GEMEUBILIEEDEN, te Nijmegen, in het vrolijkste gedeelte der Stad, Arnhem, tegen primo Mei aanslaande. Te bezorgen bij den Boekverkooper J. M. BOLLER, Brieven franco.

NACHT-DIENST NIEUWE DILIGENCE-ONDERNEMING

TOUS VERMEULEN, J. BURGERS en P. ARIENS.

Utrecht door Amerongen, Hlpenen, Waggelingen en Arnhem, naar Nijmegen vice versa, in CORRESPONDENTIE. Te UTRECHT, van Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Antwerpen en Brussel, vice versa. Te ARNHEM, op Doersborgh, de Boyenlandsche Wagens, vice versa. Te NIJMEGEN, op 's Hertogenbosch, Venlo, Maaghticht, en elders, met de Koninklijke Pruisische Snelwagens, enz. over Cleef, naar geheel Duitschland vice versa. En eindelijk:

Wordt in onmiddellijk verband en correspondentie met deze dienst gebragt de dienst der Stoombooten van de Nederlandsche, Stoomboot-Maatschappij, tusschen Nijmegen en Keulen, vice versa.

Welke, te beginnen met 15. April 1828, van Nijmegen, in plaats van vier ure, ten half zeven ure des morgens zal afvaren, terwijl dezelve van Keulen ten geschikten ure afvaart, om te Nijmegen, voor het vertrek dezer Diligence aan te komen, waardoor, behalven bovengemelde Correspondentie, aan het geerd Publiek en Reizigers de gelegenheid aangeboden wordt, om dagelijks, des avonds ten zes ure van Amsterdam vertrekende, voor Utrecht en Arnhem naar Nijmegen, op van daar per Stoomboot, op de dagen tot derzelver vertrek bij Affiches bepaald, direct hunne reis naar Keulen te kunnen doorzetten, en zoo ook wederkeerig van Keulen per Stoomboot naar Nijmegen, om, bij aankomst aldaar, nog des avonds per Diligence, door Arnhem en Utrecht naar Amsterdam enz. enz. te kunnen doorreizen.

Deze Dienst heeft een aanvang genomen op Zondag den 13. April 1828, en zal dagelijks continueren, vertrekkende van Utrecht 's avonds ten tien ure, om des morgens omstreeks vier ure te Arnhem en voorses ure te Nijmegen te arriveren; en van Nijmegen afrijden des avonds ten acht ure, om tegen tien ure te Arnhem en 's morgens omstreeks vijf ure te Utrecht aan te komen; van waar, te beginnen den 14. April, eene Diligence 's morgens ten zeven ure naar Amsterdam zal vertrekken.

Men zal alle mogelijke zorg voor de prompte en rigtige expeditie der Goederen, zoo binnen 's Lands als van en naar Duitschland, in acht nemen.

De voornaamste Kantoren dezer Onderneming zijn:
 Te AMSTERDAM, bij C. VAN DER HORST, op het Singel en Koningsplein, No. 506.
 Te ARNHEM, bij den Mede-Ondernemer J. BURGERS, Postmeester in het Logement de Zon, en bij den Commissaris W. CNOPIUS, in de Weverstraat, alwaar alle Goederen besteld en plaatsen besproken moeten worden.
 Te NIJMEGEN, bij O. P. HOLLTERMAN, Logement de Rotterdamse Wagen.
 Te UTRECHT, bij den Mede-Ondernemer LOUIS VERMEULEN, Logement het Zutphensche Posthuis.

T Y D S C H R I F T

TER BEVORDERING DER REKENKUNST, in 4 stukken à f 1-20 per Jaargang. Dit Tijdschrift, waarvan op den 1. April het 1ste stukje bij den Boekhandelaar F. B. HOLLINGERUS PYPERS te Breda is uitgegeven, is alhier door inttekening verkrijgbaar, waartoe de gelegenheid tot den 10. Mei eerstkomende is opengesteld bij de voornamste Boekhandelaars in dit Rijk; na dien tijd zullen er volstrekt geene exemplaren meer verkrijgbaar zijn, dan tegen f 1-50 per Jaargang, zoo lang het gering getal strekt, daar de Uitgever zeer weinige exemplaren meer drukt, dan zijn getal Inttekenaren bedraagt. NB. Het Prospectus is slom gratis te bekomen en tevens achter het eerste stukje gevoegd.